

Сборник съдебна практика

РЕШЕНИЕ НА СЪДА (втори състав)

27 март 2014 година *

„Преюдициално запитване — Харта на основните права на Европейския съюз — Член 47 —
Право на ефективни правни средства за защита — Съдебни такси при подаване на въззивни
жалби по трудови и осигурителни спорове — Прилагане на правото на Съюза — Липса —
Приложно поле на правото на Съюза — Липса на компетентност на Съда“

По дело C-265/13

с предмет преюдициално запитване, отправено на основание член 267 ДФЕС от Juzgado de lo Social n 2 de Terrassa (Испания) с акт от 3 май 2013 г., постъпил в Съда на 15 май 2013 г., в рамките на производство по дело

Emiliano Torralbo Marcos

срещу

Korota SA,

Fondo de Garantía Salarial,

СЪДЪТ (втори състав),

състоящ се от: R. Silva de Lapuerta, председател на състав, К. Lenaerts (докладчик),
заместник-председател на Съда, J. L. da Cruz Vilaça, J.-C. Bonichot и Ал. Арабаджиев, съдии,

генерален адвокат: N. Jääskinen,

секретар: A. Calot Escobar,

предвид изложеното в писмената фаза на производството,

като има предвид становищата, представени:

- за испанското правителство, от S. Centeno Huerta, в качеството на представител,
- за Европейската комисия, от I. Martínez del Peral и H. Krämer, в качеството на представители,

предвид решението, взето след изслушване на генералния адвокат, делото да бъде разгледано без представяне на заключение,

постанови настоящото

* Език на производството: испански.

Решение

- 1 Преюдициалното запитване се отнася до тълкуването на член 47 от Хартата на основните права на Европейския съюз (наричана по-нататък „Хартата“).
- 2 Запитването е отправено в рамките на спор между, от една страна, г-н Torralbo Marcos и от друга страна, Korota SA (наричано по-нататък „Korota“) и Fondo de Garantía Salarial (Фонд за гарантиране на заплатите, наричан по-нататък „Fogasa“) по повод на изплащането на обезщетението, дължимо на г-н Torralbo Marcos вследствие на неговото уволнение от дружество Korota, което е в производство по несъстоятелност.

Правна уредба

Правото на Съюза

- 3 Член 1, параграф 1 от Директива 2008/94/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 22 октомври 2008 г. относно закрилата на работниците и служителите в случай на неплатежоспособност на техния работодател (ОВ L 283, стр. 36) гласи:

„Настоящата директива се прилага спрямо вземанията на работници и служители, произтичащи от трудови договори или от трудови правоотношения и съществуващи по отношение на работодатели, които са в състояние на неплатежоспособност по смисъла на член 2, параграф 1“.

- 4 Съгласно член 2, параграф 1 от тази директива:

„За целите на настоящата директива работодателят се счита в състояние на неплатежоспособност, когато е поискано започване на колективна процедура, основана на неплатежоспособността на работодателя, както е предвидено в съответните закони, подзаконови и административни разпоредби на държавата членка, която включва частично или цялостно отнемане на активите на работодателя, определяне на ликвидатор или лице, изпълняващо подобна задача, и органът, компетентен по силата на споменатите по-горе разпоредби:

- а) е решил да открие производството; или
- б) е установил, че предприятието или дейността на работодателя е окончателно прекратено(а) и наличното му имущество е недостатъчно, за да се обоснове откриването на процедурата“.

- 5 Съгласно член 3, първа алинея от посочената директива:

„Държавите членки предприемат необходимите мерки, за да осигурят, че гарантиращият орган гарантира, при спазване на член 4, изплащането на дължимите вземания, произтичащи от трудови договори или трудови правоотношения, включително тогава, когато се предвижда от националното законодателство, от обезщетения при прекратяване на трудовото правоотношение“.

Испанското право

- 6 Член 2 от Закон 1/1996 за безплатната правна помощ (*Ley 1/1996 de asistencia jurídica gratuita*) от 10 януари 1996 г. (BOE № 11 от 12 януари 1996 г., стр. 793, наричан по-нататък „Закон 1/1996“), озаглавен „Приложно поле спрямо лицата“, предвижда:

„При условията и в рамките, предвидени в настоящия закон и в международните договори и конвенции в тази област, по които Кралство Испания е страна, право на безплатна правна помощ имат:

[...]

d) пред съдилищата, които разглеждат трудови и осигурителни спорове, също така работниците и служителите, както и лицата, получаващи социални помощи, както във връзка със защитата по тези спорове, така и за предявяването на искове за упражняване в производствата по несъстоятелност на предвидени в трудовото законодателство права“.

- 7 Член 6 от Закон 1/1996, озаглавен „Материален обхват на правото“, гласи:

„Правото на безплатна правна помощ включва:

[...]

5. Освобождаване от плащането на съдебни такси и на депозити във връзка с предявяването на искове и подаването на жалби“.

- 8 Под заглавие „Приложно поле на таксата, дължима във връзка с упражняването на правораздавателни правомощия в рамките на гражданските и административните производства и на производствата по трудови и осигурителни спорове“ член 1 от Закон 10/2012 за правилата относно някои такси, които се събират от съдебната администрация и от Националния институт по токсикология и криминалистика (*Ley 10/2012 por la que se regulan determinadas tasas en el ámbito de la Administración de Justicia y del Instituto Nacional de Toxicología y Ciencias Forenses*) от 20 ноември 2012 г. (BOE № 280 от 21 ноември 2012 г., стр. 80820, наричан по-нататък „Закон 10/2012“), гласи:

„Таксата, дължима във връзка с упражняването на правораздавателни правомощия в рамките на гражданските и административните производства и производствата по трудови и осигурителни спорове, е държавна такса и се дължи без разлика на територията на цялата страна в предвидените в настоящия закон случаи. [...]“.

- 9 Член 2 от този закон, озаглавен „Правопораждащ факт за възникване на задължението за плащане на такса“, има следното съдържание:

„Правопораждащият факт за възникване на задължението за плащане на такса е упражняването на правораздавателни правомощия, които произтичат от следните процесуални действия:

[...]

f) Подаване на жалба „de suplicación“ [специална въззивна жалба в областта на трудовите и осигурителните спорове] или на касационна жалба пред юрисдикция, която разглежда спорове със социален характер“.

- 10 Член 3 от посочения закон, озаглавен „Задължено за плащане на таксата лице“, предвижда по-специално в параграф 1:

„Задължено за плащане на таксата е лицето, което иска да бъдат упражнени правораздавателните правомощия и извършва действия, водещи до възникване на задължението за плащане“.

- 11 Член 4, параграфи 2 и 3 от същия закон, който се отнася до освобождаването от таксата, има следното съдържание:

„2. Във всички случаи посочените по-долу лица са освободени от плащане на таксата:

- a) лицата, на които е признато право на безплатна правна помощ и които са доказали, че отговарят на условията, предвидени в правната уредба относно предоставянето на такава помощ.

[...]

3. В производствата пред съдилища, които разглеждат трудови и осигурителни спорове, работниците и служителите, независимо дали са наети по трудово правоотношение, или са самостоятелно заети, се освобождават от плащането на 60 % от таксата, дължима по жалби „de suplicación“ и по касационни жалби“.

- 12 Член 5, параграф 3 от Закон 10/2012, който се отнася до събирането на таксата, гласи:

„Пред съдилищата, които разглеждат трудови и осигурителни спорове, таксата се дължи към момента на подаването на жалбата „de suplicación“ или на касационната жалба“.

- 13 Основата за определяне на таксата е посочена в член 6 от този закон. Член 7 от същия закон, който се отнася до определянето на размера на таксата, посочва по принцип сумата от 500 EUR за подаване на жалба „de suplicación“ пред съд, който разглежда трудови и осигурителни спорове. Към тази сума се добавя и сума, съответстваща на 0,1 % от размера на основата за определяне на таксата, като се прилага таван от 2 000 EUR, ако задължено за плащане на таксата е физическо лице. Член 8 от този закон се отнася до механизма за определяне на размера на таксата от задълженото лице и до плащането ѝ.

Фактите в главното производство и преюдициалните въпроси

- 14 На 16 юни 2008 г. срещу Korota е открито производство по несъстоятелност.

- 15 На 16 юни 2010 г. Juzgado de lo Mercantil nº 4 de Barcelona (Търговски съд № 4 на Барселона) постановява решение, чийто диспозитив гласи:

„Одобрява оздравителния план, предложен от Korota на 9 април 2010 г. и приет от кредиторите. За изпълнението на този план Korota трябва да се отчита пред настоящия съд на всеки шест месеца. Прекратява правомощията на органите по управление на масата на несъстоятелността, считано от датата на настоящото решение“.

- 16 В съдебната спогодба между г-н Torralbo Marcos и Korota, одобрена на 25 юни 2012 г. от секретаря на запитващата юрисдикция (наричана по-нататък „съдебната спогодба“), се уточнява:
- „1. [Korota] поддържа основанието за уволнение, като единствено с оглед на постигането на споразумение признава, че уволнението е незаконно, и предлага 14 090 EUR като обезщетение, 992,66 EUR за липсата на предизвестие и 6 563 EUR за покриване на претендираните в настоящото дело нетни суми.
  2. [Г-н Torralbo Marcos] приема да му бъдат изплатени посочените суми и страните се съгласяват, че трудовият договор между тях е прекратен, считано от 27.02.2012 г.
- [...]“.
- 17 На 3 октомври 2012 г. г-н Torralbo Marcos сезира запитващата юрисдикция с искане да бъде приведена в изпълнение съдебната спогодба, тъй като Korota не е изпълнило задълженията си по нея.
- 18 С определение от 13 ноември 2012 г. запитващата юрисдикция допуска принудително изпълнение на съдебната спогодба срещу Korota. Същият ден обаче изпълнението е спряно, на основание че спрямо Korota е приложен оздравителен план и че преди това не е било налице каквото и да е имущество, върху което е наложен запор или възбрана.
- 19 С решение от същата дата на секретаря на запитващата юрисдикция г-н Torralbo Marcos е уведомен, че може да предяви правата си по отношение на Korota пред компетентния Juzgado de lo Mercantil.
- 20 Г-н Torralbo Marcos подава до същия съд молба да оттегли или да измени това определение (*recurso de reposición*), тъй като, след като Juzgado de lo Mercantil № 4 de Barcelona е одобрил оздравителния план и е разпоредил прекратяването на правомощията на органите по управление на масата на несъстоятелността, изпълнението трябвало да се осъществи в съответствие с член 239 от Закона за производството по трудови и осигурителни спорове (*Ley Reguladora de la Jurisdicción Social*).
- 21 С определение от 3 януари 2013 г. запитващата юрисдикция отхвърля тази молба, тъй като посоченото по-горе определение от 13 ноември 2012 г. е в сила до приключване на оздравителния план.
- 22 Г-н Torralbo Marcos изразява намерението си да подаде специална въззивна жалба (*recurso de suplicación*) срещу това определение от 3 януари 2013 г. пред Tribunal Superior de Justicia de Cataluña (Върховен съд на Каталуня).
- 23 Тъй като не представя удостоверение от данъчната администрация, че е платил предвидената в Закон 10/2012 такса, с решение от 13 март 2013 г. г-н Torralbo Marcos е приканен да представи такова удостоверение в срок от пет дни.
- 24 На 22 март 2013 г. г-н Torralbo Marcos подава до същия съд молба да оттегли или да измени решение от 13 март 2013 г. (*recurso de reposición*), като по същество посочва, че не е длъжен да заплаща тази такса, защото, от една страна, като служител и лице, което се ползва от социалноосигурителната схема съгласно член 2, буква d) от Закон 1/1996, трябва да му бъде признато правото на безплатна правна помощ пред посочения съд, а от друга страна, Закон 10/2012 е несъвместим с член 47 от Хартата, доколкото този закон създава несъразмерна пречка, която противоречи на основното право на ефективна съдебна защита, гарантирана от последния посочен член.

- 25 Запитващата юрисдикция иска да установи съвместимостта с член 47 от Хартата на национална правна уредба като разглежданата по главното производство, която задължава работник или служител да заплати такса, за да може да подаде въззивна жалба в рамките на производство по принудително изпълнение, с оглед на това неплатежоспособността на работодателя му да бъде обявена по съдебен ред, което ще даде право на този работник или служител на достъп до компетентния гарантиращ орган в съответствие с Директива 2008/94.
- 26 При тези условия *Juzgado de lo Social nº 2 de Terrassa* (Съд по трудови и осигурителни спорове № 2 на Тераса) решава да спре производството и да зададе на Съда следните преюдициални въпроси:
- „1) Противоречат ли член 1, член 2, буква f), член 3, параграф 1, член 4, параграф 2, буква а), член 4, параграф 3, член 5, параграф 3, член 6, член 7, член 8, параграфи 1 и 2 от [Закон 10/2012] на член 47 от [Хартата], доколкото не позволяват на националната юрисдикция: а) да променя съдебните такси или да преценява дали са пропорционални (с оглед на обосноваването на налагането им от държавата и с оглед на предвиденият им размер като пречка за достъпа до ефективна съдебна защита), за да освободи задълженото лице от плащането им; б) да взема предвид принципа на ефективно прилагане на нормите на правото на Съюза; и в) да преценява значението на производството за страните с оглед на обстоятелствата, като се има предвид, че плащането на таксата е предпоставка за даване ход на производството по подадената жалба „de suplicación“?
  - 2) Противоречат ли член 1, член 2, буква f), член 3, параграф 1, член 4, параграф 2, буква а), член 4, параграф 3, член 5, параграф 3, член 6, член 7, член 8, параграф 1 и член 8, параграфи 1 и 2 от [Закон 10/2012] на член 47 от [Хартата], доколкото се прилагат по отношение на особени съдебни производства като тези по трудови или осигурителни спорове, по отношение на които обикновено е приложимо правото на Съюза като основен фактор за балансирано икономическо и социално развитие в [Европейския съюз]?
  - 3) С оглед на предходните въпроси, може ли юрисдикция като запитващата да не приложи правна уредба като посочената в запитването, която не позволява на националната юрисдикция: а) да променя съдебните такси или да преценява дали са пропорционални (с оглед на обосноваването на налагането им от държавата и с оглед на предвидения им размер като пречка за достъпа до ефективна съдебна защита), за да освободи задълженото лице от плащането им; б) да взема предвид принципа на ефективно прилагане на нормите на правото на Съюза; и в) да преценява значението на производството за страните с оглед на обстоятелствата, като се има предвид, че плащането на таксата е предпоставка за даване ход на производството по подадената жалба „de suplicación“?

Относно компетентността на Съда

- 27 Съгласно постоянната практика на Съда в производството по преюдициално запитване по член 267 ДФЕС той може да тълкува правото на Съюза единствено в пределите на предоставената му компетентност (вж. в този смисъл решение *McB.*, C-400/10 PPU, EU:C:2010:582, точка 51 и определение *Чолакова*, C-14/13, EU:C:2013:374, точка 21 и определение *Schuster & Co Ecologic*, C-371/13, EU:C:2013:748, точка 14).
- 28 В това отношение следва да се припомни, че приложимостта на Хартата спрямо действията на държавите членки е определена в член 51, параграф 1 от същата, съгласно който разпоредбите на Хартата се отнасят за държавите членки единствено когато те прилагат правото на Съюза (решение *Åkerberg Fransson*, C-617/10, EU:C:2013:105, точка 17).

- 29 Член 51, параграф 1 от Хартата потвърждава постоянната практика на Съда, съгласно която основните права, гарантирани в правния ред на Съюза, трябва да се прилагат във всички случаи, уреждани от правото на Съюза, но не и извън тези случаи (вж. решение Åkerberg Fransson, EU:C:2013:105, точка 19 и определение Sociedade Agrícola e Imobiliária da Quinta de S. Paio, C-258/13, EU:C:2013:810, точка 19).
- 30 Когато дадено правно положение не попада в приложното поле на правото на Съюза, Съдът не е компетентен да го разгледа и евентуално посочените разпоредби на Хартата сами по себе си не биха могли да обосноват такава компетентност (вж. в този смисъл решение Åkerberg Fransson, EU:C:2013:105, точка 22, определение Sociedade Agrícola e Imobiliária da Quinta de S. Paio, EU:C:2013:810, точка 20, определение Dutka и Sajtos, C-614/12 и C-10/13, EU:C:2014:30, точка 15, както и определение Weigl, C-332/13, EU: C:2014:31, точка 14).
- 31 Поради това следва да се провери дали правното положение, което е породило спора по главното производство, попада в приложното поле на правото на Съюза.
- 32 В рамките на настоящото преюдициално запитване разглежданата национална правна уредба урежда общо някои такси в областта на правораздаването. Тя няма за цел прилагането на разпоредбите на правото на Съюза. Освен това правото на Съюза не съдържа каквито и да е специфични правила в тази област или разпоредби, които могат да засегнат това национално законодателство.
- 33 Освен това предметът на делото по главното производство не се отнася до тълкуването или прилагането на разпоредба от правото на Съюза, която е различна от разпоредбата на Хартата (вж. по аналогия определение Sociedade Agrícola e Imobiliária da Quinta de S. Paio, EU:C:2013:810, точка 21).
- 34 Освен това за разлика от изтъкнатото от запитващата юрисдикция дело, по което е постановено решение DEB (C-279/09, EU:C:2010:811), което се отнася до искане за предоставяне на правна помощ в рамките на производство по иск за отговорност, предявен срещу държава на основание на правото на Съюза, от преюдициалното запитване следва, че разглежданите съдебни такси по главното производство се отнасят до подаването на жалба „de suplicación“ срещу посоченото по-горе определение от 3 януари 2013 г., с което запитващата юрисдикция отхвърля молбата за принудително изпълнение на съдебната спогодба, която молба е подадена от г-н Torralbo Marcos на основание на националното право, а именно на член 239 от Закона за производството по трудови и осигурителни спорове.
- 35 Несъмнено запитващата юрисдикция посочва, че целта на предприетите от г-н Torralbo Marcos постъпки пред нея е да предизвика намесата на Fogasa в случай на неплатежоспособност на Kogota съгласно член 3 от Директива 2008/94.
- 36 Налага се обаче изводът, че на настоящия етап от главното производство разглежданото положение не попада в приложното поле на тази директива, нито в приложното поле на правото на Съюза като цяло.
- 37 Всъщност, както посочва Европейската комисия, съгласно член 2, параграф 1 от Директива 2008/94 на въпроса дали за целите на тази директива трябва да се счита, че даден работодател е в състояние на неплатежоспособност, трябва да се отговори чрез прилагане на националното право и на решение или официална констатация на компетентния национален орган.

- 38 Все пак, макар съгласно сведенията в акта за преюдициално запитване действително по отношение на Korota е било открито производство по несъстоятелност през юни 2008 г., това решение не съдържа никакви конкретни данни, които да позволяват да се счита, че на настоящия етап от главното производство това предприятие е в състояние на неплатежоспособност съгласно релевантните разпоредби на испанското право.
- 39 Обратно на това, съгласно предоставените от запитващата юрисдикция сведения относно жалбата на г-н Torralbo Marcos с предмет принудителното изпълнение на съдебната спогодба, която жалба цели по съдебен ред да бъде установена неплатежоспособността на Korota, в настоящия момент това предприятие не се счита за дружество в състояние на неплатежоспособност по силата на испанското право.
- 40 Съгласно предоставените от запитващата юрисдикция сведения обстоятелството, че посредством тези постъпки г-н Torralbo Marcos иска установяване на неплатежоспособността на Korota с цел да предизвика намесата на Fogasa съгласно член 3 от Директива 2008/94, не е достатъчно, за да се приеме, че на този етап от делото по главното производство разглежданото положение попада в приложното поле на посочената директива и следователно в приложното поле на правото на Съюза.
- 41 Следва да се посочи освен това, че съгласно предоставените от запитващата юрисдикция сведения, с посоченото по-горе определение от 3 януари 2013 г., което г-н Torralbo Marcos обжалва с жалба „de suplicación“, тази юрисдикция отказва да уважи искането на последния за принудително изпълнение на съдебната спогодба, по същество с довода, че осъществяването на това принудително изпълнение зависи от решението на компетентния търговски съд, пред който г-н Torralbo Marcos е приканен да предяви правата си.
- 42 Това определение не предрешава въпроса за неплатежоспособността на Korota, нито за евентуалното право на заинтересованото лице неговите неизплатени вземания от трудово и осигурително естество да бъдат поети от компетентния гарантиращ орган съгласно Директива 2008/94, в хипотезата, в която Korota бъде обявено в състояние на неплатежоспособност съгласно релевантните национални разпоредби.
- 43 От всички тези съображения следва, че правното положение, което е довело до възникване на спора по главното производство, не попада в приложното поле на правото на Съюза. Следователно произнасянето по поставените от Juzgado de lo Social nº 2 de Terrassa въпроси не е от компетентността на Съда.

По съдебните разноски

- 44 С оглед на обстоятелството, че за страните по главното производство настоящото дело представлява отклонение от обичайния ход на производството пред запитващата юрисдикция, последната следва да се произнесе по съдебните разноски. Разходите, направени за представяне на становища пред Съда, различни от тези на посочените страни, не подлежат на възстановяване.

По изложените съображения Съдът (втори състав) реши:

Произнасянето по поставените от Juzgado de lo Social nº 2 de Terrassa (Испания) преюдициални въпроси не е от компетентността на Съда на Европейския съюз.

Подписи